נאפאלעאָן און פאפסט פיוס דער זיבעטער

איבערזעצט פון הר. ה. ל. גאָרדאָן

פון אלפרעד דע וויני

1. באהאלטן אין נאפאלעאנס צימער

מיר זיינען דאָ געווען אין פאנטענלא, דער פויפסט איז נאָר וואָס אנגעקומען פון רוים. דער אימפעראטאָר האָט אים דער־ווארטעט מיט גרויס אומגערולה, ווייל ער האָט געוואָלט געקרוינט ווערן פון אים. נאפאלעאָן האָט אים עמפאנגען פערזענ־לאך און זיי זיינען ביידע אריין איינצייט־טיק אין קארעטע, פון ביידע זייטן. דאָס איז ניט געווען בלויז א צופאל: נאפאלעאָן האָט מיט דעם באוויזן, אז ער האלט זיך אזוי מעכטיק ווי דעם פויפסט. זיי האָבן זיך גלייך געלאָזן צום פאלאץ. איך בין דאָ געווען פון קאָמאנדיר פון פאלאץ און איך האָב אויסגעשטעלט מיינע אפי־צערן אין פארשיידענע צימערן. איך אליין בין געווען דאָ אין נאפאלעאנס קאביענעט. איך האָב באטראכט די פאפירן אויף נאפאלעאנס שרייב־טיש. זיי פלעגן אנקוי־מען אין גאנצע פעק. דער אימפעראטאָר פלעגט, געוויינטלאך, צוגיין זו זיין טיש, און זיי אראפשאָרן שנעל און רוגזה. בלויז די לעצטע זעקס זיבן, וועלכע פלעגן צו־פעליק פארבלייבן, פלעגט ער אויפעפענען און גיך דורכלייזן. וויפיל הארצרייסנדע ביטעס פון אומגליקלאכע מאמעס און קינדער עס פלעגן אויף אזא אופן צעשאָטן ווערן אויף דעם דיל פון זיין קאביענעט.

דער אימפעראטאָר, ווי זיין שטייער איז געווען, האָט זיך ארויסגעכאפּט פון דער קארעטע און געקומען רייטנדיק א סך פריער. ער פלעגט יערע באוועגונג מאכן אזוי שנעל, אז די גווארדיע, לכולם, האָט קיינמאָל ניט געהאט די געלעגנהייט אים צו פאלוטירן, איידער ער פלעגט פארביי לויפן איר. איך האָב געקאָנט הערן דעם קלאנג פון זיינע שפּאָרן. אבער ארויסגיין ביז וואנען ער האָט זיך אָפּגעשטעלט לעבן פויסט'ס געזיכט.

— איך זאָג אייך נאָכאמאָל, — הייליקער פאָטער, — האָט נאפאלעאָן זיך אָפּגערופן, ווי גלייך ער וואָלט פארטזעצן א פריערדיקן שמועס, — איך בין גאָר ניט אזא אפיקורס. איך געהער ניט צו די איבערגעשפּיצטע חקרנים, וועלכע לאָזן ניט צורו די רעליגיעזע פראָבלעמען. איך פארזיכער אייך, אז איך וועל גיין דאווענען אויף צו לחכעים אלע רעפּובליקאנער.

דאָ האָט ער זיך אָפּגעשטעלט צו באַ־טראכטן דעם פויסט'ס פּנים אום צו זעען דעם רושם. עס איז אָבער גאָר ניט געווען צו באמערקן. ער איז געזעסן אזוי קאלט, ווי א מראמאָרנע סטאטוע. אזוי ווי ער וואָלט וועקן זאָגן: "רייד וויפיל דו ווילסט און פון וואָס דיין הארץ גלוסט, איך קאָן זיך גאָר ניט העלפן. איך מוז שוין אלעס אויסהערן!"

3. קאָמעדיאנט!

נאפאלעאָן האָט ווייטער גערעדט:

— מיר פארדריסט איין זאך, הייליקער פאָטער, פארוואָס זייט איר געקומען צו מיין קרוינונג אזוי ווייקעדן אייער יוולן? איר זיצט דאָ אזוי ווי א מאן, וועלכן מען מאטערט. איר זייט דאָך אָבער ניט אין טורמע. איר זייט פריי ווי די לופט.

דער פויפסט האָט געקוקט דעם אימ־פעראטאָר גלייך אין די אויגן און קאָט געשמייכלט. ער האָט געוואוסט, אז נאַ־פאָלעאָן איז אזא גרויסער רשע, אז ניט נאָר ער וויל אז מען זאָל אים פאָלגן, נאָר מען זאָל עס נאָך טאָן מיט חרות.

— איר זייט פריי, — האָט באַנאפּאַר־טע ווידערהאָלט, — איר קאָנט זיך צור־ריקקערן קיין רוים, אויב איר ווילט. אלע וועגן זיינען אָפן. קיינער וועט אייך ניט אָפּהאלטן.

דער פויפסט האָט געשווייגן.

— הייליקער פאָטער, — האָט נאפאַ־לעאָן גערעדט אביסל ווייכער צו זיין ארעסטאנט, — ווען איך וואָלט ניט גע־האט אזויפיל דרך ארץ פאר אייך, וואָלט איך געזאָגט, אז איר זייט אומדאנקבאר. איר פארגעסט איינגאנצן די טובות וואָס איך האָב געטאָן. אויב איך האָב ניט קיין טעות, האָט מען אייך אויסגעקליבן אלס פויפסט נאָר א דאנק מיך. איך האָב פאר־ווארפן א ווארט פאר אייך, איך האָב פּשוט אלס פרומער קאטאָליקער, רחמנות געהאט אויף אייך. איך ליב די קירכע. און אויב איר ווילט קאָנען מיר אין דער צור־קונפט גיין האנט ביי האנט.

דער פויפסט האָט ניט געענטפערט:

— איך קאָן ניט פארשטיין, פאר וואָס ווילט איר זיך ניט ארויבערקליין קיין פאַ־ריז. איך האָב שוין אפילו פאר אייך א פאלאץ אָנגעגרייט. פאריז איז איצט די הויפּט שטאָט פון דער גאנצער וועלט. איך וועל דאָן טאָן, וואָס איר וועט מיר הייסן. איך בין גאָר ניט אזא רשע ווי מען זאָגט אויף מיר. אויב איר וועט מיר איבערגעבן צו פירן מלחמות און פּאָליטיק, וועל איך אייך איבערגעבן אלע "דוכאָווגע" עניניש. איך וואָלט פּשוט געווען אייער סאָלדאט, די שליסלען פון דער גאנצער וועלט וואָלט איך אייך איבערגעגעבן. האָט דען ישו הנוצרי ניט געזאָגט: "איך בין געקומען מיט'ן שווערד?"

דער פויפסט האָט לאנגזאם אויפגע־הויבן זיין קאָפּ און געזאָגט אויף איטאַל־יעניש:

— "קאָמעדיאנט!"

"טראגיקער!"

נאפאלעאָן איז אויפגעשפּרונגען פון זיין שטול אזוי ווי א פארוואונדערטער טיגער. ער האָט געביסן זיינע ליפּן ביז בלוט. ער האָט געגומען שפּרייזן גערוגע אין זיין צימער. דער גאנצער צימער האָט געציטערט. די גארדינען האָבן זיך געטריי־סעלט ווי בוימער פאר א שטורעם.

— קאָמעדיאנט! — האָט נאפאלעאָן איבערגע'חזר'ט — וואָס? איך א קאָמע־דיאנט? איך וועל אייך שוין אפשפּיקן אזא קאָמעדיע, אז איר וועט וויינען ווי א קינד. איר האָט א טעות אויב איר מיינט, אז איר קאָנט מיך באליידיקן און אָפּשניי דען טרוקן. מיין טעאטער איז די וועלט און איך בין דער אקטיאָר. קאָמעדיאנטן אָבער מאך איך פון אייך, פויפסטעלאך! מלכים'לאך, פעלקערלאך! איר אלע מוזט טאנצן אונטער מיין באפעל. סיניאָר ק'אַ־ראמאנטי, ניט איר קאָנט מיך אויסלאכן. ווען איך וויל, מאך איך אייך אויס מיט דעם אמט פון א פויפסט. פראנקרייך וואָלט מאכן חזק פון אייך און פון איי־ערע בגדי כהונה, ווען זיי וואָלטן ניט זע־ען ווי איך באגרים אייך. מיט פיר יאָר צו־ריק האָט קיינער דאָ אין לאנד ניט גע־וואגט ארויסצוריידן דאס וואָרט: קריס־טוס. ווען ניט איך, וואָלט אזוי שוין פאר־בליבן. ווער וואָלט דאן געגומען ערנסט א פויפסט? קאָמעדיאנט! ווען איך וויל מאך איך פון אייך אלעמען א תל. וואָס גייט אייך אָן וואָס איך טו, אבי איך לאָז אייך צו רו. אויב איר וועט ניט ווערן בע־סער, וועל איך צערייסן ד יי ן בגד מיט מיין שפּאָר!

דער פויפסט האָט ווידער אויפגעהויבן זיינע אויגן צו הימל און האָט א זאָג גע־טאָן:

— "טראגיקער!"

5. נאפאלעאנס זיג

נאפאלעאָן איז דאָן געווען ביים עק צי־מער. ווען ער האָט דאָס דערהערט, האָט ער א שלייהער געטאָן א וואזע אין קאָמין פון גרויס צאָרן און אנטשוויגן געוואָרן. אן אומעט איז אים באאמאל. דער פויפסט האָט אים דערקאָנט.

— עס איז אמת, — האָט נאפאלעאָן געזאָגט צו זיך אליין, — איך בין אן אק־טיאָר. די גאנצע וועלט איז א שפּיל. מיר אליין האָט עס שוין דערעסן. איך מוז הלטן אין איין מארשירן טעג און נעכט. איך האָב פלעגער, וועלכע דארפן קאָסטן די לעבנס פון פערציק מלכים, אבער וועך קאָן עס דען אלעס אויספירן? די טעל זיי־נען דאָך געצייולטע. איך האָב אפילו ניט קיין צייט צו טראכטן. קומט מיר ארויף א א געדאנק, — פארווירקלאך אים באלד! אנדערע וועלן אויסנעפינען טעמים מיך צו לויבן, אויב איך וועל באנליקן, און מיך צו טאדלען, אויב איך וועל דורכפאלן.

— וואָס קאָן מען דען העלפן? מען מוז דאָך לעבן אויף דער וועלט. אין טולאָן האָב איך ניט געהאט גענוג געלט זיך צו קויפן עפּאלעטן, און ווען איך האָב געהיי־ראט, האָט מיין ווייב'ס בעל יועץ איך ניט געלאָזן עס טאָן, ווייל איך בין געווען א צו גרויסער קבצן. איצט האָב איך קרוינען. זיינען זיי דען מיינע? די בגדי מלכים זיינען ניט מערער, ווי אקטיאָרישע קליי־דער; א קרון איז ניט מער ווי א בגד.

עס זיינען דאָ פארשיידענע בעל־מלאָ־כות. אנדערע ארבעטן מיט ציגל, אנדערע מיט פארב, — איך ארבעט מיט מלכות, אבער דאָס איז אויך א באשעפטיקונג. מיר איז שוין אזוי באשערט מסתמא. אזוי ווי אייך, אזוי האָט מען מיך אויסגעקליבן. מיר קאָנען זיך אלזאָ געבן שלום עליכם.

נאפאלעאָן האָט אויסגעשטרעקט זיין האנט צום אלטן פויפסט. דער פויפסט האָט זי אָנגענומען און דערביי ארויסגע־לאָזט א טרער. ווען נאפאלעאָן האָט וואָס דערזעען, אז עס איז אים געלונגען דורך זיינע לאנגע, ביטערע דרשות ארויסצוקריי־גען פון דעם פויפסט כאָטש א טרער, אויב ניט קיין אנדער זאך, האָט ער זיך צע־שמייכלט: דאָך עפּעס געקראָגן ביים פויפסט.

דער פויפסט האָט זיך אויפגעהויבן און איז לאנגזאם ארויס.

—(::)—

מיט א אידענע טאָר מען זיך ניט אָנהויבן

קרינען און באליידיקן זיך איז זייער א מיאוס'ע זאך, און א מענש דארף שטענ־דיק זעען, אויף ווי ווייט מעגלאך, זיך דערפון אויסצוהיטן.

דער גרויסער רבי ר' בונם פון פּסישבע האָט שטענדיק אָנגעזאָגט זיינע חסידים אז אויב עס וועט זיי שוין יא אמאָל אויס־קומען ארומצוקריגן זיך מיט אימעצן, דאָן זאָל עס כאָטש זיין מיט א מאנסביל, אבער בשום אופן ניט מיט א נקבה . . .

— אז דער כעס גייט אוועק און מען קילט זיך אָפּ — האָט ער געגעבן צו פאר־שטיין — איז שוין די טבע פון מענשען, אז מען בעט זיך דערנאָך איבער און מען ווערט נאָך איינע די אנדערע בעסערע פריינט ווי מען איז געווען פריער פאר'ן מחלוקת . . .

— נו, גיי בעט זיך איבער מיט א פרעמדער אידענע . . .

באגריסונג

צו אלע אונזערע קאָסטאָמערס און פריינט

ELECTRIC HEATING MANUFACTURING COMPANY, LIMITED

מאנופעקטשורערס פון דעם

רעד ס'יל וואסער היטער

ווי פארקויפט פון אלע ראיעלע דילערס

לאָזט אונז מאכן אייערע

טראק ריפּעירס

— און —

פּיינטינג

פארן פרילינג

מיר האָבן מאנופעקטשורט די קאָמערשעל טראָק באדיס פאר א סך אידישע פירמעס אין ווינניפעג

מיר מאכן אויך

אקסי אסיטילין וועלדינג

טייער פרעם סערוויס

מיר ווינשן אייך אלעמען א פריילאכן פסח

SANGSTERS WAGON & BODY WORKS LIMITED

100 HIGGINS AVE. WINNIPEG

PHONE 21 721

פאר אן אפעטייזער אדער פאר א גיכן לאנטשעאן

קיין זאך איז ניט געזינטער, גיכער און גרינגער צו פארדייען

— ווי —

Connors, BRUNSWICK BRAND SARDINES

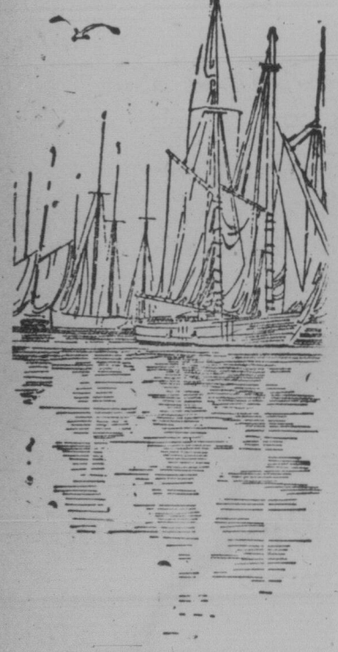

סטארקיפּערס!

געדיינקט, ווען איר פארקויפט די דאָזי־קע סארדינס צו אייערע קאָסטאָמערס, אָדער ווען איר שטעלט זיי אויס, גיט איר אייער טרייד דאָס סאמע בעסטע פאר סאָשעלס, נאָכמיטאָג טייען, לאָנ־טשעאָנס, א. א. וו. געדיינקט, בראָנזוויק ברענד סארדינס איז די גאראנטיע פאר די בעסטע סארדינס אויפן מארקעט.

מיט בעסטע וואונשן פאר א

פריילאכן פסח

CONNORS BROS. LIMITED

Black's Harbour, N.B.

צו אונזערע צאלרייכע אידישע קאָסטאָמערס

און פריינט

ווינשן מיר

א פריילאכן פסח

The G. McLean Company Limited

WHOLESALE GROCERS

Winnipeg,

נעש סיימינגטאן קאמפאני לטד'

האָט הנאה פון אייער קאפע טרינקט

נעש געשמאקע קאפע

א פּרואוו וועט אייך איבערצייגן

ברענטשעס פון נעש סיימינגטאָן קאָ. לטד.

ברענטשעס אין מאניטאָבא

Bright Emery	Winnipeg, Man.
Dingle Fruit	Brandon, Man.
Pioneer Fruit Wholesale	Brandon, Man.
Portage Fruit Wholesale	Portage la Prairie, Man.
Rogers Fruit	Winnipeg, Man.
Rogers Fruit	Neepawa, Man.
Rogers Fruit	Dauphin, Man.
Sterling Fruit	Winnipeg, Man.

ברענטשעס אין סאסקאטשעוואן

Crown Fruit	North Battleford, Sask.
Early Fruit	Saskatoon, Sask.
Kerrobert Mercantile	Kerrobert, Sask.
Lloyd Fruit	Regina, Sask.
Moose Grocery	Moose Jaw, Sask.
Nash Simington Co. Ltd.	Yorkton, Sask.
Nash Simington Co. Ltd.	Melville, Sask.
Northern Fruit Wholesale	Saskatoon, Sask.
Prince Albert Fruit Wholesale	Prince Albert, Sask.
Prince Albert Fruit Wholesale	Melfort, Sask.
Rex Fruit Wholesale	Moose Jaw, Sask.
S. & M. Wholesale Fruit	Regina, Sask.
Smith Fruit	Yorkton, Sask.
Swift Current Grocery	Swift Current, Sask.
Walker Fruit	Weyburn, Sask.
Weyburn Wholesale Grocery	Weyburn, Sask.
Weyburn Wholesale Grocery	Shaunavon, Sask.
Nash Simington Co.	Kindersley, Sask.

ברענטשעס אין אלבערטא

Acme Fruit Wholesale	Calgary, Alta.
Alexander Grocery	Camrose, Alta.
Brown Fruit	Edmonton, Alta.
Camrose Grocery	Camrose, Alta.
Lethbridge Mercantile	Lethbridge, Alta.
Medicine Hat Grocery	Medecine Hat, Alta.
Mitchell Fruit	Calgary, Alta.
Red Deer Grocery	Red Deer, Alta.
Royal Fruit Wholesale	Edmonton, Alta.

ברענטשעס אין אָנטעריאָ

Rogers Fruit	Kenora, Ont.

אונזער באדיינונג אין דער פארשפרייטונג פון פרישע פרוכטן, וועדזשע־טיבלס און שפּייז אר־טיקלען איז בלויז צום רי־טייל טרייד. אונזערע הערהייזער געפינען זיך אין פארשפרייטונג צענ־טערן אין די פריירים. מיר זיינען אין א קוואַלי־פיצירטן צושטאנד צו גע־בען א באדיינונג וואָס פארזיכערט אייך מיט פרישע סופּליים דעם גאנ־צען יאָר. אונזערע איינגע פארבינדונגען אויף דעם גאנצן קאָנטינענט מאכט אונז פאר די גרעסטע דיסטריבוטאָרן פון פרי־שע פרוכטן און וועדזשע־טיבלס אינ'ם לאנד. די פייאיקסטע ריטייל דיס־טריבוטאָרן איבעראל פארשטייען די וויכטי־קייט פון פארגרעסערטע סיילס אויף פרישע פרוכ־טען, זיי שטעלן אויס, זיי פיטשורן, זיי פארקויפן מער יעדן יאָר. אָרדערט דורך אייער נאָענטסטן ברענטש.

Nash Simington Company, Limited